

Stroomopwaarts^{MVS}

Beleidsnotitie Armoedebeleid MVS 2016 t/m 2019

Stroomopwaarts MVS, april 2016
Barbara de Zwart
Fatima Ait Bari

Inhoudsopgave

1	Inleiding >>>	blz. 3
2	Visie, kaders en beleidsdoelstellingen >>>	blz. 5
	2.1. Visie >>>	blz. 5
	2.2. Kaders >>>	blz. 5
	2.3. Beleidsdoelstellingen >>>	blz. 7
3	Evaluatie huidig armoedebeleid >>>	blz. 9
	3.1. Huidige minimaregelingen >>>	blz. 9
	3.2. Effecten minimaregelingen >>>	blz. 9
	3.3. Vergelijking gemeenten MVS >>>	blz. 10
	3.4. Conclusies >>>	blz. 11
4	Preventie >>>	blz. 13
	4.1. Vroegsignalering >>>	blz. 13
	4.2. Inzet op life-events >>>	blz. 13
	4.3. Jongeren als doelgroep >>>	blz. 13
	4.4. Gedragsverandering >>>	blz. 14
5	Activering >>>	blz. 15
	5.1. Verantwoordelijk voor eigen proces >>>	blz. 15
	5.2. Vrijwilligerswerk >>>	blz. 15
	5.3. Mobiliteit >>>	blz. 16
	5.4. Pas voor minima >>>	blz. 16
	5.5. Netwerkopbouw >>>	blz. 16
6	Participatie van kinderen >>>	blz. 18
	6.1. Behoeften >>>	blz. 18
	6.2. Een leven lang leren >>>	blz. 19
	6.3. Bereik >>>	blz. 19
7	Gezondheid >>>	blz. 20
	7.1. Inkomensgrens CAV >>>	blz. 20
	7.2. Samenwerking Sociaal Domein >>>	blz. 20
8	Financieel kader >>>	blz. 21
9	Evaluatie >>>	blz. 25

Bijlagen

1	Maatschappelijk aanbesteden >>>	blz. 26
2	Verschillen minimaregelingen MVS >>>	blz. 28
3	Minimaeffectrapportage MVS >>>	blz. 30
	3.a. Minimaeffectrapportage Maassluis	
	3.b. Minimaeffectrapportage Vlaardingen	
	3.c. Minimaeffectrapportage Schiedam	
4	Verschillen huidig en vernieuwd armoedebeleid MVS >>>	blz. 31

1. Inleiding

De samenleving is voortdurend in beweging. Met de invoering van de drie decentralisaties op het gebied van zorg, jeugd en werk en inkomen vindt een transformatie plaats naar een nieuwe manier van zorg voor kwetsbare burgers. En dat vraagt ook een andere visie en kaders voor een vernieuwd armoedebeleid in Maassluis, Vlaardingen en Schiedam. Het vernieuwd armoedebeleid richt zich meer op ‘*zorgen dat*’ iemand daadwerkelijk geholpen wordt, in plaats van ‘*zorgen voor*’ allerlei regelingen die wellicht niet per definitie aansluiten op de specifieke situatie van de inwoners. We willen ervoor zorgen dat kinderen ongeacht hun thuissituatie kunnen meedoen, dat onze burgers niet vereenzamen en dat ook mensen met een minimuminkomen een zo gezond mogelijk leven kunnen leiden. Met ons armoedebeleid willen we er voor zorgen dat onze burgers meer geactiveerd worden om mee te blijven doen en de mogelijkheid krijgen om te voorkomen om in de armoede te geraken.

Andere manier van denken

Dit betekent een andere manier van denken. Het accent komt te liggen op het aanbieden van voorzieningen die bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van armoede. De algemene regelingen waar mensen gebruik van kunnen maken omdat zij een laag inkomen hebben, worden omgevormd tot voorzieningen die in de persoonlijke behoefte van de mensen voorzien om uit de armoede te geraken. Dit kan voor iedereen anders zijn. Algemene regelingen maken plaats voor maatwerk.

Dit betekent ook dat het vernieuwd armoedebeleid niet gericht is op categoriale doelgroepen. Het armoedebeleid voert geen doelgroepenbeleid, omdat we juist maatwerk willen bieden en niet uit gaan van groepskenmerken. Dit is ook de gedachte achter de Participatiewet die categoriale ondersteuning afwijst¹. Het maakt het niet uit of iemand oud, jong, gehandicapt of allochtoon is. Immers, de ene oudere heeft bepaalde voorzieningen wel nodig en de andere oudere niet. Wie de voorziening nodig heeft, kan er gebruik van maken.

Toch zijn er groepen die extra aandacht nodig hebben, zoals bijvoorbeeld mensen uit de maatschappelijke opvang, mensen met lichamelijke of psychische problemen, mensen met een laag IQ. Dit kunnen zowel jongeren als ouderen zijn. Het gaat er niet om dat ze tot een bepaalde doelgroep behoren, maar dat zij maatwerk krijgen in hun begeleiding omdat zij dat (blijvend) nodig hebben.

De benaderingswijze, bijvoorbeeld om mensen gebruik te laten maken van voorzieningen, kan uiteraard wel per doelgroep verschillen. De benadering van bijvoorbeeld allochtonen, alleenstaande ouders, of mensen met een arbeidshandicap is afhankelijk van hun situatie.

Daarnaast roepen staatssecretaris Jette Klijnsma en de kinderombudsman op tot extra ondersteunende voorzieningen voor kinderen. Vanuit het Rijk worden daar per gemeente structurele rijks gelden voor beschikbaar gesteld.

In dit beleidsplan geven we aan hoe we dit vernieuwde armoedebeleid willen vormgeven, wat de kaders en doelstellingen zijn en welke resultaten worden nagestreefd.

Het vernieuwd armoedebeleid is opgesteld aan de hand van gesprekken met onze maatschappelijke partners in het sociaal domein, de cliëntenraden en maatschappelijke organisaties. De kaders en doelstellingen worden vastgesteld voor de komende jaren (2016 tm 2019).

De uitwerking van het armoedebeleid is echter dynamisch en beweegt mee met de samenleving. Gesprekken en onderzoeken over concrete activiteiten/interventies vinden dan ook doorlopend plaats. Waar nodig passen we de armoedeaanpak aan, zodat het beter aansluit bij de situatie van de inwoners. Deze concrete activiteiten die uit het beleidsplan volgen, nemen we op in het door de colleges van burgemeester en wethouders vast te stellen activiteitenplan.

Het vernieuwd armoedebeleid van Maassluis, Vlaardingen en Schiedam is, net als de samenleving zelf, constant in beweging. Met elkaar pakken we de armoede aan!

¹ Met uitzondering van de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAV) en maatschappelijke participatie kinderen.

En dat is ook hard nodig, want steeds meer mensen hebben moeite om financieel rond te komen. In 2015 leefden zo'n 600.000 gezinnen op bijstandsniveau, dat is 8% van het totaal aantal Nederlandse gezinnen. In het voorgaande jaar waren dat 30.000 gezinnen minder.

Hoeveel gezinnen² in Maassluis, Vlaardingen en Schiedam op en net boven bijstandsniveau leven, staat in onderstaande tabel aangegeven, inclusief het percentage huishoudens dat is van het totaal aantal huishoudens in de betreffende gemeente.

	aantal huishoudens met inkomen tot 101% van sociaal minimum	aantal huishoudens met inkomen tot 110% van sociaal minimum	aantal huishoudens met inkomen tot 120% van sociaal minimum
Maassluis	950 (6,4%)	1370 (9,3%)	2020 (13,7%)
Vlaardingen	2910 (8,5%)	4390 (12,8%)	5910 (17,2%)
Schiedam	3550 (9,8%)	5100 (14,1%)	6890 (19%)

Gemeenten spelen een essentiële rol in het bestrijden en voorkomen van armoede. Dit kunnen zij niet alleen, maar hebben daar de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de stad bij nodig. We kunnen armoede alleen aanpakken door samenwerking. Een integrale aanpak van ondersteuning aan kwetsbare inwoners moet ervoor zorgen dat zij (weer) actief deel kunnen (blijven) nemen in de samenleving.

² *Minimascan Stimulansz - september 2015*

2. Visie, kaders en beleidsdoelstellingen

2.1. Visie

Armoede is voor iedereen anders en wordt heel verschillend ervaren. De kern is het niet kunnen rondkomen, maar dat is niet altijd het gevolg van een laag inkomen. Er zijn mensen met een laag inkomen die wel kunnen rondkomen en mensen met een hoger inkomen die bijvoorbeeld door schuldenproblematiek geld tekort hebben. Armoede leidt tot het niet kunnen meedoen in de samenleving. Mensen raken in een sociaal isolement dat als erger ervaren kan worden dan het gebrek aan geld. Daarbij ontstaan vaak andere problemen zoals eenzaamheid, psychische problemen en gezondheidsklachten. Armoede staat niet op zichzelf, maar ontstaat vaak door multi-problematiek. Dit vraagt dus om een brede benadering van het armoedevraagstuk. Door samen te werken met de inwoners zelf, de maatschappelijke partners in de stad en met de domeinen zorg en jeugd binnen het Sociaal Domein, kunnen we meer doen voor de inwoners die moeite hebben met rondkomen. Participatie en voorkomen van sociaal isolement zijn essentieel om uit de armoede te komen.

Kortom, armoede is een situatie waarin sprake is van onvoldoende materiële en sociale middelen, waardoor mensen zijn uitgesloten van een levensstandaard die in de samenleving waarin met woont, als minimaal wordt gezien.

Onze visie komt hieruit voort en luidt als volgt:

Maassluis, Vlaardingen en Schiedam willen mensen met een laag inkomen ondersteunen en stimuleren hun (arbeids-) potentie en eigen kracht maximaal te benutten om mee te kunnen doen in de samenleving.

Belangrijk daarbij is dat kinderen niet de dupe mogen worden van armoede binnen het gezin; zij moeten kunnen deelnemen aan de samenleving zodat overerving van armoede wordt beperkt.

Armoede kan alleen voorkomen en bestreden worden door een integrale aanpak in samenwerking met maatschappelijke organisaties op het gebied van Jeugd, Onderwijs, WMO en wijkontwikkeling. Deze manier van samenwerken binnen het vernieuwd armoedebeleid sluit aan bij de uitgangspunten van het coalitieakkoord van Maassluis 2014-2018 'Maassluis dichtbij - verbinden en vooruitzien', bij het coalitieakkoord 2014-2018 van Vlaardingen 'Samen aan zet', bij het coalitieakkoord 2014-2018 van Schiedam 'Samen Schiedam vernieuwen' en bij de missie van Stroomopwaarts.

2.2. Kaders

De kaders van het vernieuwd armoedebeleid zijn gebaseerd op de visie en op de uitgangspunten voor de dienstverlening van Stroomopwaarts, zoals 'uitgaan van de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid', 'zorgen dat in plaats van zorgen voor' en het aanbieden van maatwerk. Om dit te realiseren, is samenwerking noodzakelijk.

Deze kaders van Stroomopwaarts sluiten aan bij de andere beleidsterreinen binnen het Sociaal Domein, zoals Jeugd, Zorg, WMO om samen armoede te bestrijden en te voorkomen.

1. Zelfredzaamheid

Het stimuleren en versterken van de zelfredzaamheid (eigen kracht) van de mensen staat centraal. Zij moeten uiteindelijk zichzelf financieel kunnen redden.

Iemand is zelfredzaam als hij zelfstandig of met behulp van zijn omgeving (eigen sociale netwerk) actief kan meedoen in de samenleving of voldoende draagkracht heeft om de daarvoor benodigde voorziening(en) aan te schaffen. Het vernieuwd armoedebeleid gaat er vanuit dat iemand zelf verantwoordelijk is voor het meedoen in de samenleving en het vinden van betaald werk. De verschuiving van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' iemand geholpen wordt, sluit daarbij aan. We nemen de situatie van de mensen niet over, maar begeleiden hen naar het zelf zoeken van een passende oplossing en het ondernemen van actie om uit de financiële problemen te komen.

De klant zelf speelt hierin een grote rol en heeft de eigen regie over zijn leven. Hij kan zelf aangeven waarmee hij het beste geholpen is. We willen een breed scala aan mogelijke oplossingen

bieden, die aansluiten bij de eigen situatie. We gaan uit van de eigen kracht van inwoners en de gedachte dat ieder mens zelfstandig wil zijn en zelf de regie op zijn/haar leven wil voeren.

Wie (tijdelijk) niet zelfstandig aan het werk kan komen of niet in het eigen levensonderhoud kan voorzien, wordt ondersteunt op het gebied van werk, inkomen en zorg, zodat mensen uiteindelijk weer zelf verder kunnen. Hierbij houden we er rekening mee dat er inwoners zijn die blijvend extra aandacht nodig hebben, zoals bijvoorbeeld mensen uit de maatschappelijke opvang, mensen met lichamelijke of psychische problemen of mensen met een laag IQ.

2. Maatwerk

De voorzieningen van het armoedebeleid moeten aansluiten bij de persoonlijke situatie van de mensen.

Wie niet zelfredzaam is, kan gebruik maken van voorzieningen die aansluiten bij de persoonlijke situatie. Dit verhoogt het gebruik en maakt het aantrekkelijk om er gebruik van te maken. Omdat de voorzieningen aansluiten bij de eigen leefwereld, zijn ze die persoon een passende oplossing. Wat voor de één een oplossing is, hoeft dat voor de ander niet te zijn. Een individuele benadering bij het voorkomen en bestrijden van armoede is dus essentieel. Het streven naar voorzieningen in de wijk leidt, naast toegankelijke voorzieningen, ook tot maatwerk. In de ene wijk zijn andere wensen en behoeften dan in de andere wijk. Hierin is de '*couleur locale*' van de eigen gemeente zichtbaar.

Ervaringsdeskundigen

Om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de leefwereld van de mensen om wie het gaat, kunnen we niet zonder de input van de doelgroep. Deze doelgroep weet het beste wat de wensen en behoeften zijn. Zij zijn de ervaringsdeskundigen en kunnen aangeven hoe het beste aansluiting kan worden gevonden bij hun leefwereld. Ervaringsdeskundigen kunnen bijvoorbeeld worden ingezet voor ouderen, jongeren en zzp'ers. We willen hen betrekken bij het vormgeven van het activiteiten die mogelijke oplossingen bieden tegen armoede en schulden. Alleen dan hebben oplossingen kans van slagen en zal het gebruik van de voorzieningen stijgen.

3. Toegankelijkheid

De voorzieningen moeten eenvoudig zijn aan te vragen. Het moet duidelijk waar men gebruik van kan maken en wat de voorziening inhoudt.

We streven ernaar een voor onze burgers overzichtelijk en toegankelijk armoedebeleid vorm te geven, zodat voor hen duidelijk wordt van welke voorzieningen zij gebruik kunnen maken en waar zij recht op hebben. Door voorzieningen in de wijk te faciliteren en aan te bieden, wordt de drempel lager om er gebruik van te maken: ze zijn immers dichtbij en dus gemakkelijk te bereiken.

Daarnaast hebben we te maken met een kwetsbare doelgroep die moeilijk zijn weg weet te vinden in bureaucratische regelingen, waarvan een aanzienlijk deel laaggeletterd is en niet digitaal vaardig. Onze ambitie is dat iedereen die ervoor in aanmerking komt, ongeacht zijn (digitale) vaardigheden gebruik maakt van het armoedebeleid. Dit betekent dat we mensen op verschillende manieren moeten bedienen, zowel digitaal als persoonlijk.

Centrale digitale portal

We willen een centraal digitale klantenportal introduceren voor de minimaregelingen. Via dit portal kunnen de klanten minimaregelingen digitaal aanvragen, kosten digitaal indienen, inzicht verkrijgen in de hoogte van de resterende budgetten en de uitgevoerde betalingen.

Voor mensen die niet digitaal vaardig zijn, werken we nauw samen met de Formulierenbrigade die op verschillende locaties ondersteuning biedt. Ook de sociale wijkteams en andere intermediairs helpen mensen op persoonlijke wijze bij het aanvragen van minimaregelingen.

Met het verbeteren van de toegankelijkheid willen we het gebruik van de voorzieningen verhogen. Dit sluit aan bij de kernwaarde van Stroomopwaarts die aangeeft dat we de klant centraal stellen. De klant moet tevreden zijn over de voorzieningen waar hij gebruik van kan maken en die aansluiten op zijn situatie.

4. Samenwerking

Armoede kan alleen bestreden en voorkomen worden door een integrale aanpak en samenwerking met en tussen maatschappelijke organisaties op het gebied van zorg, jeugd, onderwijs en wijkontwikkeling en met de doelgroep zelf.

Maatschappelijke organisaties en particuliere initiatieven in de wijken zijn onze ogen en oren in de samenleving en ondersteunen de kwetsbare doelgroep op verschillende wijze. Het gaat hierbij onder andere om de wijkteams, maatschappelijke opvang, vluchtelingenwerk, cliëntenraden, voedselbanken, intermediairs, huisartsen, formulierenbrigades, ouderenorganisaties, het onderwijs, kerken, moskeeën en Turkse- en Marokkaanse organisaties. Door een nauwe samenwerking vullen deze ondersteuning en het armoedebeleid elkaar aan en versterken zij elkaar. Daarnaast is het van belang dat de samenwerkende partners communicerende vaten zijn: hun dienstverlening moet op elkaar aansluiten, ook als bijvoorbeeld van gemeente wordt gewisseld binnen de MVS-gemeenten.

Maatschappelijk aanbesteden

Om een maatschappelijk probleem op het gebied van armoede en schulden in de wijken gezamenlijk aan te pakken, maken we gebruik van maatschappelijk aanbesteden. Voor de oplossing van een maatschappelijk probleem kunnen lokale organisaties zich 'inschrijven' om het vraagstuk op te lossen. Daarbij wordt een financieel kader vastgesteld en prestatie-indicatoren opgesteld. Voorwaarden voor het inschrijven zijn de samenwerking tussen organisaties en het erbij betrekken van inwoners. Er ontstaat op deze manier een combinatie van professionele organisaties en vrijwilligers. Het uitgangspunt hierbij is dat er (meer) betrokkenheid is en een breed draagvlak. Het achterliggende doel van maatschappelijk aanbesteden in de wijken is dat daardoor duurdere professionele zorg alleen nodig is als het niet anders kan. Per vraagstuk kan de regie verschillen. Welke maatschappelijke partij de regie heeft, moet per keer worden vastgelegd. In bijlage 1 wordt maatschappelijk aanbesteden verder toegelicht.

Sociaal Domein

De samenwerking met de andere beleidsterreinen binnen het Sociaal Domein, zoals Jeugd, Zorg en WMO, willen we steeds verder intensiveren. Voorzieningen ter ondersteuning van mensen met een laag inkomen kunnen waar mogelijk steeds meer met elkaar worden vervlochten. Het doel is om uiteindelijk een totaal pakket aan voorzieningen binnen het Sociaal Domein aan te bieden aan de mensen die het daadwerkelijk nodig hebben.

2.3. Beleidsdoelstellingen

De maatschappelijke effecten van het vernieuwd armoedebeleid hebben we, binnen de aangegeven kaders, beschreven in de beleidsdoelstellingen die hieronder staan aangegeven. Deze beleidsdoelstellingen hebben allemaal als doel om mensen met een laag inkomen en hun kinderen te ondersteunen om te kunnen participeren in de samenleving en overerving van armoede tegen te gaan.

1. Preventie

Voorkomen van armoede is beter dan het bestrijden ervan. We willen dat inwoners financieel sterk zijn en daardoor kunnen blijven meedoen in de samenleving. Door aan te sluiten bij de leefwereld van de doelgroep, kunnen we op tijd ondersteuning bieden waar dat nodig is.

Kinderen en jongeren vormen een specifieke doelgroep. Door hen al op vroege leeftijd te leren om met geld om te gaan, kunnen we een bijdrage leveren om overerving van armoede te voorkomen.

2. Activering

Participatie, vooral in een betaalde baan, is dé manier om uit armoede te geraken. Het armoedebeleid wil inwoners stimuleren (meer) op eigen benen te staan en daarmee uit de armoede te komen. We willen dat mensen uit een sociaal isolement komen en zelf actief op zoek gaan naar werk. Als dat echt niet betaald kan, dan via vrijwilligerswerk, zodat zij actief deelnemen aan de samenleving. Ook zetten we juist in op preventie van armoede, bijvoorbeeld het voorkomen van schulden door de inzet van budgetcursussen en het betrekken van vrijwilligersorganisaties.

In het vernieuwd armoedebeleid worden mensen zelf (meer) verantwoordelijk voor hun eigen proces om (weer) aan het werk te gaan. Hierdoor zijn ze meer gemotiveerd om actiever naar werk te zoeken en hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

3. Participatie van kinderen

Ieder kind moet kunnen meedoen en zich kunnen ontplooiën en ontwikkelen. Dit betekent goed mee kunnen doen op school en deel kunnen nemen aan sport en verenigingsleven. Voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen, is dat niet vanzelfsprekend. Het vernieuwd armoedebeleid wil voorkomen dat kinderen in een sociaal isolement komen en hen stimuleren net zo makkelijk mee te doen aan school en andere activiteiten als hun leeftijdsgenootjes.

4. Gezondheid

Mensen die in armoede leven, hebben vaker te maken met gezondheidsproblemen. Het armoedebeleid kan hierop worden ingezet door o.a. het bieden van collectieve aanvullende ziektekostenverzekering. Daarnaast is preventie belangrijk, door mensen te stimuleren een gezonder leefpatroon aan te nemen.

Deze doelstellingen zijn niet arbitrair, dus staan niet op zichzelf, maar hangen nauw met elkaar, en met de doelstellingen binnen schuldhulpverlening, participatie en re-integratie samen. Alleen door ze in te zetten in de volle breedte en in samenwerking met onze maatschappelijke partners in de stad, kunnen we deze maatschappelijke effecten halen.

Deze beleidsdoelstellingen willen we realiseren door toonaangevend, inspirerend en verbindend te zijn in de aanpak van armoede.

De beleidsdoelstellingen werken we in de hoofdstukken 4 tot en met 7 verder uit. Na vaststelling van het vernieuwd armoedebeleid in de gemeenteraden, geven we het activiteitenplan verder vorm.

Sturing en verantwoording

Met het vaststellen van dit beleidsplan stelt de gemeenteraad vast wat zij op het gebied van armoede in de periode van 2016 tot en met 2019 wil bereiken. De beleidsdoelstellingen worden geconcretiseerd en meetbaar gemaakt door middel van de volgende prestatie-indicatoren:

- Het gebruik van de voorzieningen stijgt de komende jaren met 5% in 2019
- De klanttevredenheid van de gebruikers van de voorzieningen wordt gewaardeerd met minimaal een 7,5.

In samenwerking met het Kenniscentrum MVS willen we onderzoek doen naar het gebruik en de klanttevredenheid. Hier willen we de MVS-monitor voor inzetten. Aan de hand van de uitkomsten kan beoordeeld worden of het beleid al of niet moet worden bijgesteld. De momenten van rapporteren sluiten aan bij de jaarlijkse begrotings- en verantwoordingscyclus.

3. Evaluatie huidig armoedebeleid

Voordat we verder ingaan op het vernieuwd armoedebeleid, evalueren we het huidige armoedebeleid. Het Nibud heeft begin 2016 een gezamenlijke minima-effectrapportage gehouden in de gemeenten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam (bijlage 2). In het onderzoek is onderzocht welke effecten het gemeentelijk armoedebeleid heeft. Daarnaast wordt een vergelijking tussen de drie gemeenten gegeven.

3.1. Huidige minimaregelingen

Het huidige minimabeleid in Maassluis, Vlaardingen en Schiedam is gericht op inkomensondersteuning aan mensen met een laag inkomen of bijstandsuitkering. Het gaat om de volgende regelingen:

- Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAV)
- Individuele inkomens toeslag
- Vrijwilligerspremie
- Regeling Maatschappelijke Participatie Kinderen MVS, waaronder de computerregeling voor brugklassers, en de peuterspeelzaalregeling (Vlaardingen)
- Regeling Vrij Reizen (Schiedam)
- Rotterdampas
- Kwijtscheldingen

Deze regelingen kunnen onderling tussen de drie gemeenten verschillen. Zo is bijvoorbeeld de hoogte van de inkomensondersteuning binnen de drie gemeenten verschillend, net als de invulling van de Regeling Maatschappelijke participatie kinderen. In bijlage 3 staan de verschillen in een overzicht weergegeven.

Algemeen bereik minimaregelingen

Het algemeen bereik van de minimaregelingen wordt berekend aan de hand van het aantal huishoudens dat bekend is bij de betreffende gemeente (zij vragen één of meerdere minimaregelingen aan) ten opzichte van het totaal aantal huishoudens in die gemeente met een inkomen tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm (Minimascan Stimulansz 2015).

	<i>aantal huishoudens met inkomen tot 110% toepasselijke bijstandsnorm*</i>	<i>Aantal huishoudens bekend bij de gemeente</i>	<i>Algemeen bereik</i>
Maassluis	1370	1060	77%
Vlaardingen	4390	3270	75%
Schiedam	5100	3530	69%

* Het armoedebeleid van de drie gemeenten is gebaseerd op 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Schiedam hanteert alleen voor de regeling Maatschappelijke participatie kinderen een inkomensgrens van 120%; in deze tabel geven we het bereik van het algemene armoedebeleid van de drie gemeenten weer. Vandaar dat we hier uitgaan van 110% van de toepasselijke bijstandsnorm.

3.2. Effecten minimaregelingen

Het Nibud heeft in Maassluis, Vlaardingen en Schiedam een minima-effectrapportage (bijlage 3) uitgevoerd naar de invloed van de gemeentelijke minimaregelingen op de financiële positie van inwoners met een laag inkomen.

De individuele aanvragen voor bijzondere bijstand zijn niet in de evaluatie opgenomen.

In de onderzoeken is een verdeling gemaakt in groepen huishoudens, zoals alleenstaanden, echtparen, met jonge kinderen (tot 12 jaar), met oudere kinderen (13-16 jaar), pensioengerechtigden, iemand met een zorgvraag, en zzp'ers.

De rapportage geeft aan of de huishoudgroepen kunnen rondkomen na betaling van de vaste en noodzakelijke kosten (het basispakket) en na betaling van kosten voor de meer vrije bestedingen, zoals bijvoorbeeld maatschappelijke participatie, vervoer, uitgaan. Kunnen de verschillende groepen huishoudens rondkomen na het gebruik van de minimaregelingen?

Niet rondkomen

Uit de rapportage blijkt dat in alle drie de gemeenten dezelfde groepen huishoudens niet kunnen rondkomen na betaling van het restpakket:

- Alleenstaanden (hebben geen schaalvoordelen);
- Eenoudergezinnen met oudere kinderen (kosten voor kinderen in de middelbare schoolleeftijd zijn hoger dan kosten voor kinderen tot 12 jaar);
- Echtbaar (tot pensioengerechtigde leeftijd) zonder kinderen (kosten van twee volwassenen worden niet opgevangen door hogere bijstandsnorm voor een echtpaar ten opzichte van een eenoudergezin);
- Echtparen met jonge kinderen;
- Echtparen met oudere kinderen (kosten voor kinderen in de middelbare schoolleeftijd zijn hoger dan kosten voor kinderen tot 12 jaar).
- zzp'er

Wel rondkomen

De huishoudens die wel kunnen rondkomen na betaling van het restpakket zijn:

- Alleenstaande ouderen (het maandelijkse AOW-bedrag is hoger dan hun bijstandsnorm);
- eenoudergezinnen met jonge kinderen;
- Alleenstaande oudere met lichte zorgvraag (door tegemoetkomingen worden extra kosten ivm zorg voor een groot deel gecompenseerd);
- Oudere echtparen.

In de tabel van paragraaf 4.1. van de minimaffectrapportage staan per huishoudtype de bedragen weergegeven die men tekort heeft of overhoudt. Bij dit onderzoek is het uitgangspunt dat alle mogelijkheden van landelijke en lokale regelingen zijn benut door de doelgroep. In de praktijk is dat niet het geval. Het tekort per groepen huishoudens kan in werkelijkheid hoger zijn. Er blijft nog een tekort ontstaan.

3.3. Vergelijking gemeenten MVS

Bij het meten van de effecten is rekening gehouden met de inkomensondersteuning van de betreffende gemeente voor het en de kosten voor bijvoorbeeld de gemeentelijke belastingen dat een huishoudtype moet bekostigen. De verschillen tussen de gemeenten zijn niet groot. Het gaat vaak om een paar euro. In de MVS-gemeenten zijn het dezelfde groepen huishoudens die niet kunnen rondkomen. De enige afwijkingen zijn de alleenstaanden in Schiedam, die op 120% tekort komt, en een paar met oudere kinderen in Vlaardingingen kan op bijstandsniveau de noodzakelijke en vaste kosten (net) niet betalen.

Als we kijken naar de hoogte van de bestedingsruimte, zien we dat de meeste huishoudtypen het best af zijn in de gemeente Schiedam, hoewel de verschillen soms klein zijn. Over het algemeen worden de verschillen groter, naargelang er meer leden in het betreffende huishouden zijn, die allemaal al dan niet van bepaalde regelingen gebruik kunnen maken. Zo is het grootste verschil tussen de gemeenten bij een alleenstaande 7 euro, bij het echtpaar met oudere kinderen kan het verschil oplopen naar 77 euro per maand.

De tabel van paragraaf 6.1. vergelijkt de bedragen van de drie gemeenten per huishoudtype. De verschillen tussen de drie gemeenten zijn vrij minimaal. Over het algemeen is de situatie in de gemeente Schiedam het gunstigst. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de Regeling Vrij Reizen in Schiedam en het feit dat de Regeling Maatschappelijke Participatie Kinderen in deze gemeente doorloopt tot 120 procent. Maar zelfs dat kan niet voorkomen dat huishoudens (en dan met name de huishoudens met kinderen) met grote tekorten te maken hebben.

Hoofdstuk 6 van de minimaffectrapportage geeft een uitgebreide vergelijking tussen de drie gemeenten weer.

3.4. Conclusies

De minimaeffectrapportage voor Maassluis, Vlaardingen en Schiedam geeft in hoofdstuk 5 een uitgebreide conclusie per gemeente. We willen daar twee onderdelen uit uitlichten, omdat die aansluiten bij de beleidsdoelstellingen zoals we die geformuleerd hebben in paragraaf 2.3 van de beleidsnotitie, namelijk de participatie van kinderen en gezondheid.

Inkomensgrens

Uit de minimaeffectrapportage blijkt dat gezinnen met kinderen financieel tekort hebben nabetaling van het restpakket. Zij hebben een armoedeval op 120% van de bijstandsnorm. Om dit tekort en de armoedeval te verkleinen, willen we de inkomensgrens voor de regeling Maatschappelijke participatie kinderen MVS voor Maassluis en Vlaardingen verhogen naar 120% van de toepasselijke bijstandsnorm. Schiedam hanteert voor deze regeling al de inkomensgrens van 120%.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat mensen die werk hebben er ook daadwerkelijk op vooruit gaan. Zo worden zij gestimuleerd om werk te zoeken en te aanvaarden en ondervinden zij dat het (financieel) nut heeft om te werken. De minimaeffectrapportage geeft bij de meeste huishoudtypen aan dat er een armoedeval is op 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Een oorzaak daarvan kunnen werkgerelateerde kosten zijn, zoals kosten voor woon-werkverkeer. Hierin spelen de werkgevers een belangrijke rol.

Binnen het armoedebeleid willen we ook een bijdrage leveren aan het terugdringen van de armoedeval op 110%. Daarom stellen we voor de inkomensgrens van de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAV) te verhogen naar 120%. Het voorkomt een armoedeval vooral bij huishoudtypen met twee volwassenen.

Verder zorgt het verhogen van de inkomensgrens naar 120% ervoor dat mensen die voorheen zorg meden vanwege de hoge kosten, nu gemakkelijker de kosten kunnen betalen. Zij kunnen daarom gemakkelijker gebruik maken van de zorg.

Het verhogen van de inkomensgrens naar 120% van de toepasselijke bijstandsnorm verhoogt het bereik, omdat een grotere groep huishoudens voor de regelingen in aanmerking komt. Dit houdt in dat mensen met een inkomen net boven de 110%, bijvoorbeeld de werkende armen, ook gebruik kunnen maken van de voorzieningen.

Kosten

De kosten voor het verhogen van de inkomensgrens van 110% naar 120% van de toepasselijke bijstandsnorm voor de regeling Maatschappelijke participatie kinderen MVS 2015 en voor de CAV staan hieronder aangegeven. De bedragen zijn niet definitief vast te stellen, omdat de betreffende regelingen 'open-einde-regelingen' zijn. Naarmate de regelingen meer bekend worden bij de nieuwe doelgroep, zal het gebruik daarvan ook toenemen. Als voorbeeld is het bedrag genoemd dat nodig is als 75% van de doelgroep de regeling gebruikt.

MAASSLUIS	110% inkomensgrens (2015)	120% inkomensgrens (120%)	Extra kosten voor verhoging naar 120%	Stijgingspercentage aantal huishoudens
Maatschappelijke participatie kinderen	€102.000	€150.000	€48.000	47% (nl. 650 huishoudens extra)
CAV	€210.000	€300.000	€90.000	47% (nl. 650 huishoudens extra)
Totaal bij maximaal gebruik			€138.000	
Totaal bij 75% van het gebruik			€103.000 extra	

VLAARDINGEN	110% inkomensgrens (2015)	120% inkomensgrens (120%)	Extra kosten voor verhoging naar 120%	Stijgingspercentage aantal huishoudens
Maatschappelijke participatie kinderen	€180.000	€241.000	€61.000	34% (nl. 1520 huishoudens extra)
CAV	€434.000	€581.000	€147.000	34% (nl. 1520 huishoudens extra)
Totaal bij maximaal gebruik			€208.000*	
Totaal bij 75% van het gebruik			€156.000 extra	

SCHIEDAM	110% inkomensgrens (2015)	120% inkomensgrens (120%)	Extra kosten voor verhoging naar 120%	Stijgingspercentage aantal huishoudens
Maatschappelijke participatie kinderen	NVT *	€367.000	NVT	
CAV	€ 440.000	€ 594.000	€154.000	35% (nl. 1790 huishoudens extra)
Totaal bij maximaal gebruik			€154.000	
Totaal bij 75% van het gebruik			€115.000 extra	

* Schiedam hanteert voor de regeling maatschappelijke participatie kinderen al een inkomensgrens van 120%.

Het verhogen van de inkomensgrens brengt hoge kosten met zich mee. Op basis van de minima-effectrapportage is de keuze voor verhoging van de inkomensgrens een logische. We willen het vernieuwd armoedebeleid echter zoveel mogelijk budgettair neutraal uitvoeren. Dit sluit aan bij de omvorming van het oude naar het nieuwe armoedebeleid. We onderzoeken welke huidige regelingen niet voldoende effectief zijn en deze willen we omvormen tot een effectievere en voordeligere voorziening. Voor zover het niet haalbaar is om een de voorziening binnen het bestaande budget uit te voeren, kan de gemeenteraad beslissen daar alsnog extra budget voor vrij te maken.

Het verhogen van de inkomensgrens voor de regeling maatschappelijke participatie kinderen en de CAV zorgt voor een stijging van het aantal aanvragen. Dit brengt extra uitvoeringskosten met zich mee van naar verwachting zo'n €25.000 (ivm extra fte). Dit bedrag willen we opvangen binnen het huidige armoedebudget.

Wordt gekozen voor een verhoging van de inkomensgrens, dan kan die gefaseerd worden ingevoerd.

We monitoren de financiële ontwikkeling voortdurend. Indien nodig leidt dit tot bijstuuringsvoorstellen om binnen de financiële kaders te blijven.

Hoofdstuk 4 Preventie

Voorkomen is altijd beter dan genezen. Wie sterk in de financiële schoenen staat, komt minder snel in de armoede en schulden. Het voorkomen van armoede is eenvoudiger als er geen schaamte heerst over het onderwerp, als het bespreekbaar is in de samenleving. Preventie voorkomt dat er financiële problemen ontstaan, omdat er op tijd actie wordt ondernomen. Het is ook een manier om grotere financiële problemen of herhaling te voorkomen. Het doel is om met een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen mensen financieel vaardig te maken zodat zij zelf hun financiën op orde hebben.

4.1. Vroegsignalering

Verschillende onderzoeken³ hebben aangetoond dat investeren in preventie en vroegsignalering effectief is. We werken voor de inzet op vroegsignalering samen met het beleidsterrein Schuldhelpverlening en de maatschappelijke organisaties in de gemeenten. In het 'beleidsplan Schuldhelpverlening Stroomopwaarts, 2016 - 2019' staat aangegeven hoe we de preventie en vroegsignalering voor Maassluis, Vlaardingen en Schiedam willen vormgeven. Daarin is niet alleen aandacht voor jongeren, maar ook voor ouderen of bijvoorbeeld hoogopgeleiden die bij het wegvallen van hun inkomen onverwacht in financiële problemen komen. Met de maatschappelijke organisaties en andere beleidsterreinen binnen het Sociaal Domein, zoals Zorg en Jeugd, werken we samen bij de vroegsignalering op sociaal gebied.

4.2. Inzet op life-events

Eén van de manieren om armoede zoveel mogelijk te voorkomen, is in te spelen op situaties die armoede kunnen veroorzaken. Mensen kunnen te maken krijgen met ingrijpende gebeurtenissen die een grote verandering met zich meebrengen en grote impact hebben op de financiële situatie. Deze worden ook wel life events genoemd⁴. Het gaat bijvoorbeeld om het verlies van een baan, echtscheiding, overlijden van de partner, langdurig ziek worden, of het krijgen van een kind. Er verandert veel op zo'n moment. Door deze, soms onverwachte, gebeurtenissen met grote financiële gevolgen, kan iemand in de armoede geraken. Het is dan belangrijk op tijd hierop in te springen en om mensen te ondersteunen de financiële situatie aan te passen aan de nieuwe omstandigheden, bijvoorbeeld door nieuw gedrag aan te leren of gedrag bij te sturen.

We zoeken de samenwerking met partners die een rol hebben op het moment dat een life event plaatsvindt, zodat mensen preventief benaderd worden. Bijvoorbeeld door advocaten bij scheidingen of door werkgevers bij verlies van een baan en door uitvaartondernemers in geval van overlijden. Het inzetten op life events zullen we samen met maatschappelijke partners ontwikkelen, zodat een breed preventief ondersteuningsaanbod ontstaat. Een tegemoetkoming uit het life event-budget een aanvulling zijn om mensen bij grote gebeurtenissen tijdelijk te ondersteunen. Daarnaast is samenwerking met maatschappelijke partners belangrijk om mensen die te maken krijgen met een ingrijpende gebeurtenis ook op sociaal gebied te ondersteunen.

4.3. Jongeren als doelgroep

Dé manier ervoor te zorgen dat armoede niet van ene generatie overgaat naar de volgende, is het inzetten van preventie op jongeren. Zodra zij leren anders met geld om te gaan en de juiste (financiële) keuzes te maken, kan overerving van armoede verminderen. Jongeren vormen daarom binnen het vernieuwd armoedebeleid en ook binnen de schuldhelppreventie een specifieke doelgroep. We willen met hen in gesprek gaan over armoede, het omgaan met geld en bestedingskeuzes van jongeren. En hen leren persoonlijke vaardigheden te ontwikkelen om zelfredzaam te zijn en zelf verantwoordelijkheid te dragen voor hun bestedingspatroon. Door middel van dialoog en het betrekken van de jongeren bij de oplossingen, sluiten die oplossingen beter aan bij hun belevingswereld. Hierin werken we nauw samen met

³ - 'Onderzoek 'Vroegsignalering moet een kan' - Social Force, 2011

- 'Onderzoek naar vroegsignalering' - Panteia, 2014

⁴ 'Huishoudens in de rode cijfers', hoofdstuk 5, Panteia, 2015

schuldhulpverlening.

4.4. Gedragsverandering

Binnen het vernieuwde armoedebeleid sturen we zoveel mogelijk op de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Maar die twee gaan niet altijd samen met armoede. Wie in armoede leeft, is meer bezig met de vraag over hoe hij de dag door komt, dan met plannen maken voor oplossingen in de toekomst. Dit sluit aan bij de 'theorie van de schaarste'. In het boek 'Schaarste'⁵ leggen Sendhil Mullainathan en Eldar Shafir uit hoe het gebrek aan geld ons gedrag beïnvloedt. Door schaarste focussen mensen zich meer op het directe gebrek: *'hoe betalen we de rekening die er ligt?, hoe halen we het eind van de week?, waarvan betaal ik het schoolgeld?'*.

Door de continue schaarste is de rek er uit om in actie te komen. Er is geen aandacht meer voor zaken als de school van de kinderen, (psychische) gezondheid, bewegen, stoppen met roken, afspraken bij de sociale dienst of schuldregeling. De voorwaarden die worden gesteld voor het ontvangen van een uitkering bijvoorbeeld, worden als knellend ervaren en verminderen de mentale capaciteit (bandbreedte). Ze komen niet op tijd op de afspraak met hun consulent of geven wijzigingen in hun situatie niet op tijd door. Dat heeft gevolgen voor hun uitkering; ze krijgen minder geld. Dat leidt weer tot een nog kleine bandbreedte. Mensen in armoede zijn bezig met overleven, raken snel van streek en zijn afwezig. Hun bandbreedte zit vol. Daardoor ontstaat vaak multi-problematiek met als gevolg een vicieuze cirkel waar ze niet meer uit komen.

Bandbreedte creëren

De oplossing is meer bandbreedte creëren om een gedragsverandering teweeg te brengen. Door meer bandbreedte krijgen mensen meer lucht. Ze voeden beter hun kinderen op, zorgen ze dat de ziektekosten worden betaald, zijn een productievere werknemer. Dit kan niet iedereen zelf voor elkaar krijgen. Het is dan nodig dat iemand helpt of het overneemt. We willen zoveel mogelijk dat mensen zelfredzaam zijn, maar als dat niet lukt, dan is (tijdelijke) ondersteuning noodzakelijk.

Ervaringsdeskundigen inzetten

Het vernieuwd armoedebeleid wil daarom ex-bijstandsgerechtigden als ervaringsdeskundigen inzetten om mensen in armoede te helpen hun bandbreedte te verruimen. Hen een steuntje in de rug geven. Ervaringsdeskundigen weten hoe het is om met schaarste om te gaan en wat je kunt doen om eruit te komen. Daarbij kunnen zij praktische ondersteuning bieden, zoals informeren en helpen bij het aanvragen van inkomensondersteunende regelingen, voorbeelden geven van hoe anderen het doen, mensen helpen herinneren bij afspraken met organisaties. Bij het inzetten van ervaringsdeskundigen kijken we naar de wensen, mogelijkheden en kwaliteiten van de ervaringsdeskundige. Zij worden begeleid in het ondersteunen van anderen.

⁵ *Schaarste, Hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen - Sendhil Mullainathan en Eldar Shafir, Amsterdam, Maven vierde druk, maart 2015*

Hoofdstuk 5 Activering

Participatie in samenleving is dé manier om uit de armoede te geraken. Wie sociale contacten heeft met anderen en meedoet in de samenleving haalt daar veel voldoening uit. Wie meedoet, is betrokken bij de leefwereld om hem heen, voelt zich gewaardeerd en betrokken bij anderen. We willen dat mensen actief op zoek gaan naar mogelijkheden om te participeren, zoals een betaalde baan. Betaald werk is de beste manier om armoede te bestrijden. Als betaald werk niet lukt, kunnen mensen vrijwilligerswerk doen. Is ook vrijwilligerswerk niet mogelijk, dan is het belangrijk dat mensen sociale contacten onderhouden. Het gaat erom dat niemand thuiszit, zonder de deur uit te komen.

5.1. Verantwoordelijk voor eigen proces

Het vinden van een betaalde baan is de essentie om uit de armoede te geraken. Het activeren van mensen is alleen mogelijk als geboden oplossingen aansluiten bij de belevingswereld van de persoon zelf. Daarom willen we mensen stimuleren zelf met ideeën te komen. Niet voorschrijven wat iemand moet doen, maar met hem meedenken en begeleiden bij het zelf opstellen van plannen en ideeën over wat er mogelijk is. Door mensen zelf te laten nadenken en bijvoorbeeld een plan van aanpak te laten maken, appelleren we aan de eigen kunde en verantwoordelijkheid. Zij hebben de regie over hun eigen leven in handen.

Stimulerende rol consultants

De rol van de consultants binnen Stroomopwaarts is hierbij essentieel. Zij stimuleren mensen om na te denken over hun toekomst. Het is van belang dat de consultants een zekere sensitiviteit en persoonlijke benadering ontwikkelen en dat er aandacht is voor de situatie van de klant. De ene persoon vraagt namelijk een andere aanpak dan de andere. Hoe kan het dat iemand niet op tijd komt? Welke doelen wil iemand bereiken en wat is daarvoor nodig? Het kan zijn dat iemand bijvoorbeeld een aanvullende training nodig heeft en daardoor aan het werk kan gaan, of iemand laat zich omscholen. De consultant stelt zich inspirerend en flexibel op in het begeleiden van de persoon en doet aan verwachtingsmanagement bij het leveren van maatwerk. Zo ontstaat er een breder pakket aan mogelijkheden voor de klant. Het plan van aanpak waar de klant voor kiest, moet wel reëel zijn en daadwerkelijk naar een betaalde baan leiden. We willen onderzoeken op welke manier we de begeleiding in gaan zetten om mensen zelf de verantwoordelijkheid te geven voor hun proces.

5.2. Vrijwilligerswerk

Wie ondanks alle inspanningen geen betaald werk kan vinden, kan vrijwilligerswerk doen. Vrijwilligerswerk geeft veel voldoening. Men leert nieuwe mensen kennen, bouwt een netwerk op en krijgt steeds meer werkervaring. Vrijwilligerswerk geeft ook structuur, en helpt iemand om de deur uit te gaan en andere mensen te ontmoeten.

Binnen het vernieuwd armoedebeleid willen we mensen meer aansporen om vrijwilligerswerk te gaan doen. Vrijwilligerswerk is geen verplichting, maar het gaat erom dat het vrijwilligerswerk past bij hun interesse, hun mogelijkheden en vaardigheden. Passend vrijwilligerswerk levert betrokkenheid op en voorkomt dat iemand in een sociaal isolement raakt.

Om dit te bereiken, willen we nauwer samenwerken met de Servicepunten Vrijwilligers van Maassluis, Vlaardingen en Schiedam. Deze Servicepunten Vrijwilligers ondersteunen en begeleiden vrijwilligers en organisaties waar vrijwilligers werken, en is een belangrijke schakel om mensen aan het werk te krijgen. Wie vrijwilligerswerk doet, kan in aanmerking komen voor de vrijwilligersbonus als stimulans om deel te nemen aan de samenleving.

Veel maatschappelijke initiatieven leveren een bijdrage aan de aanpak van armoede. Voorbeelden daarvan zijn ruilwinkels of buurtnetwerken. Vrijwilligers zijn vaak de spil om deze initiatieven tot een succes te brengen. Het vernieuwd armoedebeleid wil hen ondersteunen en faciliteren in hun bijdrage aan armoedebestrijding.

5.3. Mobiliteit

Mobiliteit is een voorwaarde voor activering. Wie gemakkelijk kan reizen, kan sneller op pad om aan allerlei activiteiten deel te nemen. Maar niet iedereen pakt even gemakkelijk de fiets of de auto. Een laag inkomen kan een belemmering zijn om ergens naar toe te gaan. Het kost immers geld. Het gevaar is dat mensen in een sociaal isolement kunnen raken.

Uit de minima-effectrapportage blijkt dat ouderen financieel niet zo zeer te kort komen. Ouderen zijn echter wel de doelgroep die het minst mobiel is en daardoor in een sociaal isolement kan geraken. Ook om dat naar mate men ouder wordt, de sociale kring kleiner wordt. Het is dan ook belangrijk dat mensen gebruik kunnen blijven maken van vervoersvoorzieningen.

Op dit moment zijn er verschillende vervoersvoorzieningen beschikbaar waar ouderen gebruik van kunnen maken, zoals (rolstoel)taxi of het Argosmobiel en gratis openbaar vervoer. Het vernieuwd armoedebeleid wil in samenwerking met ouderen en maatschappelijke (vervoers-) organisaties onderzoeken of het noodzakelijk is om bestaande voorzieningen aan te passen of uit te breiden. Dit doen we in samenwerking met onze maatschappelijke partners van het gebied van de WMO.

5.4. Pas voor minima

Een pas voor minima zorgt ervoor dat mensen met een laag inkomen gratis of met korting producten kunnen aanschaffen of gebruik kunnen maken van diensten in de stad. Bijvoorbeeld het aanschaffen van (sport) kleding of schoolspullen en het bezoeken van sociale en culturele evenementen. Dit helpt in de bestrijding tegen (financiële en sociale armoede).

Het vernieuwd armoedebeleid vindt het daarom belangrijk dat er een pas beschikbaar is die ontwikkeld wordt in samenwerking met de verenigingen, maatschappelijke- en commerciële lokale ondernemers. Maassluis, Vlaardingen en Schiedam hebben elk hun eigen lokale ondernemers en voorzieningen die zich kunnen aansluiten bij de pas. Regionale voorzieningen kunnen zich aansluiten bij de drie passen. Ook mensen met een hoger inkomen kunnen gebruik maken van de pas. Het verschil zit in de hoogte van het bedrag of de korting die de pas geeft. Zo voorkomen we stigmatisering bij het gebruik van de pas. Daarnaast is de pas ook een stimulering voor de lokale economie. De betrokkenheid en stimulering van verenigingen en ondernemers om iets te doen voor mensen met een laag inkomen wordt benut. Zij kunnen zichzelf profileren in het maatschappelijk verantwoord ondernemen.

In de uitwerking van de pas sluiten we met het vernieuwd armoedebeleid zoveel mogelijk aan bij een al bestaande pas. Is die er nog niet, dan willen we die ontwikkelen.

Enmalige inkomenstoets

Bij verschillende voorzieningen moet vaak opnieuw alle (inkomens)gegevens aangeleverd worden. Dit "gedoe" wordt als erg bureaucratisch ervaren en weerhoudt mensen ervan een voorziening aan te vragen. De pas voor minima voorkomt dat meerdere keren persoonlijke gegevens moeten worden verstrekt. Na een eenmalige toetsing van het inkomen ontvangen mensen de pas. Vervolgens kan men met de pas als bewijs gebruik maken van de voorzieningen of aanbiedingen. Het gebruik van de voorzieningen is gemakkelijker en kan daarom stijgen.

Centrale toegang

Een laagdrempelige toegang en eenvoudige manier van aanvragen, is noodzakelijk. En het aanbod van voorzieningen is niet altijd even duidelijk, zo blijkt uit gesprekken met cliëntenraden en doelgroep. We willen daarom een centrale (en digitale) ingang creëren voor het aanvragen van de voorzieningen. Deze 'portal', gekoppeld aan de pas, geeft een overzichtelijke beeld van het aanbod en wie waar voor in aanmerking komt; *'Bij welke organisaties of verenigingen kan ik terecht en, Welke ondernemers bieden korting aan?'* Daarnaast kan ook de persoonlijke situatie worden bijgehouden; *'Hoe vaak kan ik nog gebruik maken van de voorziening?'*

5.5. Netwerkopbouw

Ontmoeting tussen maatschappelijke organisaties is een voorwaarde voor het creëren van een

gezamenlijke armoedeaanpak. We willen binnen het vernieuwd armoede- en schuldenbeleid netwerkbijeenkomsten organiseren en zoveel mogelijk gebruik maken van al bestaande samenwerkingsverbanden. Op basis van de behoeften van de partners in de stad wordt concreet bepaald hoe aan deze bijeenkomsten inhoud wordt gegeven. De netwerkbijeenkomsten kunnen bijdragen aan het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op het gebied van middelen, activiteiten en ondersteuning voor mensen in armoede. Als je van elkaar weet wie wat doet, kunnen voorzieningen elkaar aanvullen en worden dubbele activiteiten voorkomen. Voorzieningen georganiseerd door organisaties in de wijken en afgestemd op de behoeften van de wijk, maken de toegang tot die voorzieningen laagdrempelig. Dit kan weer bijdragen aan een hoger gebruik ervan, wat voor meer activering zorgt. We sturen aan op samenwerking met de sociale wijkteams en hulpverlenende organisaties waardoor een breed netwerk van ondersteuning ontstaat. Ook hierin komt weer de *'couleur locale'* tot uiting.

Hoofdstuk 6 Participatie van kinderen

Armoede heeft invloed op de ontwikkeling van het kind op het gebied van maatschappelijke participatie, gezondheid, sociaal emotionele ontwikkeling en de toekomstmogelijkheden. Kinderen die in armoede leven, worden daar dagelijks mee geconfronteerd. Zij kunnen niet meedoen met sport- of culturele activiteiten, schooluitjes, hebben geen nieuwe kleding als dat nodig is, kunnen niet trakteren als ze jarig zijn en een dagelijkse warme maaltijd is niet vanzelfsprekend. Elk kind heeft recht op een levensstandaard die toereikend is voor zijn lichamelijke, geestelijke en sociale ontwikkeling. Ouders moeten daarvoor zorgen en de overheid moet hen daarbij ondersteunen. Dat staat in het VN Kinderrechtenverdrag.

Op dit moment leven 400.000 Nederlandse kinderen in armoede⁶. Het aantal kinderen tot 18 jaar⁷ in Maassluis, Vlaardingen en Schiedam staat hieronder aangegeven.

	aantal kinderen < 18 jr in huishoudens met inkomen tot 101% van sociaal minimum	aantal kinderen < 18 jr in huishoudens met inkomen tot 110% van sociaal minimum	aantal kinderen < 18 jr in huishoudens met inkomen tot 120% van sociaal minimum
Maassluis	560	760	1040
Vlaardingen	1610	2170	2650
Schiedam	1950	2590	3210

De gemeenten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam vinden het van groot belang dat kinderen in armoede toch kunnen meedoen in de samenleving. In de regeling Maatschappelijke Participatie Kinderen MVS hebben zij verschillende voorzieningen getroffen die kinderen helpen mee te doen. Het armoedebeleid is nu vooral nog gericht op het doen van individuele verstrekkingen. Deze verstrekkingen moeten er ook blijven voor hen die deze werkelijk nodig hebben, maar we willen meer met ons armoedebeleid. We willen een vernieuwend armoedebeleid dat past in de gedachte van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Zorgen dat kinderen daadwerkelijk meedoen in de samenleving ongeacht hun thuissituatie.

6.1. Behoeften

Voor de samenstelling van voorzieningen willen we onderzoeken waar daadwerkelijke behoefte aan is. We gaan in gesprek met maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor kinderen in armoede, zoals scholen, buurtverenigingen, sociale wijkteams. En ook met de kinderen zelf. Door kind- en jongerenparticipatie kunnen we inspelen op de behoeften en trends in de samenleving. Het kan betekenen dat behoeften per gemeente of wijk verschillen. De voorzieningen die in de behoeften moeten voorzien, kunnen dus ook verschillen. Het pakket aan voorzieningen is dynamisch en is er niet in één keer. Het kan wijzigen in verloop van tijd. Het gaat echt om maatwerk dat op dat moment aansluit bij de behoeften.

We willen de voorzieningen zoveel mogelijk in natura aanbieden. Zo komt het ook echt bij de kinderen terecht.

Jeugdsport- en jeugdcultuurfonds

Een voorbeeld van het anders organiseren van voorzieningen zodat het dichterbij de mensen en kinderen in de wijk te vinden is, is het Jeugdsport en Jeugdcultuurfonds. Het aanbieden van sport- of cultuurvoorzieningen via het Jeugdsportfonds heeft verschillende voor- en nadelen en opzichte van de regeling Maatschappelijk participatie kinderen van de drie gemeenten. Op dit moment worden alle aspecten, zowel financieel gezien als qua bereik, onderzocht. Zodra de beleidsnotitie is vastgesteld in de gemeenteraden, wordt de keuze om kinderen via het Jeugdsport- en Jeugdcultuurfonds te laten participeren opgenomen in het activiteitenplan.

⁶ *Handreiking aan Nederlandse gemeenten voor effectief kindgericht armoedebeleid - Kinderombudsman, juni 2015*

⁷ *Minimascan Stimulansz, september 2015*

6.2. Een leven lang leren

Beperking aan educatie is ook armoede. Armoede heeft invloed op de schoolkeuze en later op het werk dat ze gaan doen. Door goede en voldoende educatie worden kinderen sociaalvaardig en leren ze bijvoorbeeld lezen en schrijven. Taalontwikkeling, sociale vaardigheden, persoonlijke ontwikkeling en later een opleiding zijn nodig om uit de armoede te geraken en te blijven. En om een (betaalde) baan te kunnen vinden. Ze kunnen meedoen in de samenleving en komen niet in een sociaal isolement. Educatie stopt niet bij het basisonderwijs, maar gaat een leven lang door. Het kan het maken van 'domme' keuzes vanwege te weinig bandbreedte doorbreken. Daar waar mensen graag willen, willen we helpen om ook daadwerkelijk actie te ondernemen om verder te leren.

6.3. Bereik

Maassluis, Vlaardingen en Schiedam willen dat alle kinderen die in armoede leven, gebruik kunnen maken van de voorzieningen. Het moet duidelijk zijn waar iemand aanspraak op kan maken en hoe er gebruik van kan worden gemaakt.

Verhogen inkomensgrens maatschappelijke participatie naar 120%

We stellen voor de inkomensgrens voor de doelgroep maatschappelijke participatie te verhogen naar 120%. De resultaten van de minimaeffectrapportage laten zien dat deze doelgroep niet kan rondkomen na betaling van vaste lasten en extra kosten voor maatschappelijke participatie. Door de inkomensgrens te verhogen, kunnen meer kinderen gebruik maken van de voorzieningen. De inkomenspositie van mensen met een laag inkomen verbetert. Ook huishoudens met een inkomen tot 120% van de toepasselijke bijstandsnorm komen maandelijks te kort na betaling van de vaste en noodzakelijke kosten. We vinden het belangrijk dat kinderen toch gebruik kunnen maken van de voorzieningen die er zijn. Door de inkomensgrens te verhogen naar 120% stellen we een grotere groep (werkende) mensen in staat om volwaardig te participeren.

Actief promoten voorzieningen

Maatschappelijke organisaties en de gemeenten moeten elkaar ondersteunen in het actief promoten van de voorzieningen om het bereik te optimaliseren. Samenwerking en het gebruik van maken elkaar communicatiekanalen en -middelen verbreedt het bereik van de doelgroep. Met het inzetten van intermediairs, ervaringsdeskundigen en persoonlijk contact willen we gebruik verhogen met 5% per jaar. Daarnaast onderzoeken we hoe we de doelgroep kunnen bereiken die we nu niet in beeld hebben. Dit zijn de mensen die een laag inkomen uit werk hebben, maar niet bij de gemeenten bekend zijn.

De in dit hoofdstuk genoemde voorstellen met betrekking tot de participatie van kinderen sluit aan bij het advies van de Kinderombudsman zoals hij dat geeft in zijn 'Handreiking aan Nederlandse gemeenten voor een effectief armoedebeleid'-juni 2015.

Hoofdstuk 7 Gezondheid

Mensen in armoede hebben vaker te maken met gezondheidsproblemen. Er is een verband tussen opleidingsniveau, armoede en gezondheid: mensen met een hogere opleiding, kunnen meer kennis hebben over een gezonde levensstijl en zich daar dan ook naar gedragen. Het CBS geeft aan dat het aantal jaren dat men in goede gezondheid leeft bij hoogopgeleiden 19 jaar meer is dan bij laag opgeleiden⁸. Oorzaken kunnen bijvoorbeeld zijn: meer fysieke belasting (zwaar werk, slechte lucht), meer sociale belasting (stress, weinig autonomie, minder sociale steun), belastende leefstijl (roken, drinken, stress, minder controle) en de start bij de geboorte kan slecht zijn (gewicht, fysieke of geestelijk handicap). Daarnaast kan gezondheid de sociale mobiliteit beïnvloeden en daarmee ook de positie op de arbeidsmarkt. Gezondheid is een belangrijke voorwaarde om (betaald) werk te vinden. En werkeloosheid geeft negatieve gevolgen voor de gezondheid. Het vernieuwd armoedebeleid wil daarom mensen stimuleren gezond te leven en een gezonde levensstijl te ontwikkelen.

7.1. Inkomensgrens Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAV)

Binnen het huidige armoedebeleid hebben we de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAV) voor mensen met een inkomen tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. De CAV vergoedt bijvoorbeeld de kosten voor de meest voorkomende tandartskosten, de kosten voor een bril of gehoor toestel of de eigen bijdrage voor ziekenvervoer. We stellen voor de inkomensgrens voor de CAV te verhogen naar 120% van de toepasselijke bijstandsnorm. Met het verhogen van de inkomensgrens voor de CAV kunnen meer mensen gebruik maken van de CAV en stijgt het gebruik. Mensen in armoede gaan niet altijd naar de dokter of maken niet altijd gebruik van zorg vanwege de kosten. Door het verhogen van de inkomensgrens naar 120% verbetert de inkomenspositie van de mensen en hebben zij minder snel een armoedeval. Als zij gebruik maken van de CAV kunnen zij toch gebruik maken van de zorg en is er minder kans op wanbetaling of op het mijden van zorg vanwege hoge kosten. We werken hierin samen met de partners op het gebied van de WMO. De voorzieningen van de CAV en WMO willen we meer op elkaar afstemmen.

7.2. Samenwerking Sociaal Domein

Om een gezonde(re) levensstijl te ontwikkelen, willen we aansluiten bij de andere beleidsterreinen binnen het Sociaal Domein, zoals Jeugd, Zorg en WMO. Daarnaast willen we inspringen op situaties in de gemeenten waarbij de gezondheid in het geding komt als gevolg van armoede. Bijvoorbeeld als blijkt dat op een bepaalde school veel kinderen zonder ontbijt op school komen. Of dat een kind geen bed heeft, en daarom slaapproblemen heeft. De maatschappelijke organisaties, zoals intermediairs, de sociale wijkteams en vrijwilligersorganisaties spelen hierin een belangrijke rol. Zij komen bij de mensen ‘achter de voordeur’.

Kinderen en jongeren

Ook hierbij geldt ‘jong geleerd, oud gedaan’. We willen kinderen en jongeren leren over gezonde voeding, een gezonde geest en een gezond lichaam. Kinderen en jongeren uit arme gezinnen hebben minder toegang tot gezonde voeding, sport en een zorgeloos leven. Daarnaast blijkt dat zij een verhoogde kans hebben op het ontwikkelen van een verslaving. Het is belangrijk dat zij gestimuleerd worden om gezond te eten, te sporten en te bewegen. Samenwerking met sportverenigingen, buurtcoaches, combinatiefunctionarissen en scholen is essentieel. En daarbij willen we vooral de jongeren laten meedenken in oplossingen en activiteiten, zodat het aansluit bij hun belevingswereld, zoals bijvoorbeeld de inzet van digitale platforms en social media.

De komende maanden inventariseren we waar het vernieuwd armoedebeleid aan kan bijdragen. De concrete uitwerking daarvan volgt in het actieplan.

⁸ Website CBS - <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/gezondheid-welzijn/publicaties/artikelen/archief/2015/hogeropgeleiden-leven-langer-in-goede-gezondheid-2014.htm>

Hoofdstuk 8 Financieel kader

Hieronder staan de financiële gevolgen aangegeven van het vernieuwd armoedebeleid voor Maassluis, Vlaardingen en Schiedam. Het doel is dat het huidige armoedebeleid de komende jaren geleidelijk wordt omgevormd tot het vernieuwd armoedebeleid. De kosten die nu voor de huidige regelingen worden gebruikt, zullen dan worden ingezet voor de activiteiten die volgen uit het vernieuwd armoede- en schuldenbeleid gaat namelijk het huidige beleid zoveel mogelijk vervangen ('nieuw voor oud').

Gefaseerd invoeren

Het vernieuwd armoedebeleid is niet van de één op de andere dag gerealiseerd. We willen het daarom gefaseerd invoeren. Zo kan de ene gemeente de verhoging van de inkomensgrens bijvoorbeeld al per 1 juli 2016 invoeren, terwijl de andere gemeente dat in 2017 kan doen. Dit is afhankelijk van het beschikbare budget.

Het vervangen van oude voorzieningen voor nieuwe voorzieningen vraagt een overgangperiode. We stellen voor een innovatiebudget in te zetten voor om de invoering van het vernieuwd armoede- en schuldenbeleid op te vangen. Dit innovatiebudget wordt gefinancierd vanuit de eigen middelen van Stroomopwaarts.

Budgettair neutraal

Verder onderzoeken we bij de uitwerking van de beleidsnotitie welke regelingen anders kunnen worden ingevuld. Het verhogen van de inkomensgrens brengt bijvoorbeeld hoge kosten met zich mee. Op basis van de minima-effectrapportage is de keuze voor verhoging van de inkomensgrens een logische. We willen het vernieuwd armoedebeleid echter zoveel mogelijk budgettair neutraal uitvoeren. Dit sluit aan bij de omvorming van het oude naar het nieuwe armoedebeleid. We onderzoeken welke huidige regelingen niet voldoende effectief zijn en deze willen we omvormen tot een effectievere en voordeligere voorziening. Voor zover het niet haalbaar is om een de voorziening binnen het bestaande budget uit te voeren, kan de gemeenteraad beslissen daar alsnog extra budget voor vrij te maken.

Verschuiven van budgetten

Het budget voor het armoedebeleid is voor de individuele verstrekkingen ondergebracht bij Stroomopwaarts. Het budget in de vorm van subsidies is ondergebracht bij de gemeenten. Door de omvorming van het huidige armoedebeleid naar de nieuwe aanpak kan er een verschuiving nodig zijn van deze budgetten. Dit wordt concreet bij de uitrol van het activiteitenplan dat volgt uit het beleidsplan.

Kosten bijzondere bijstand

De kosten voor bijzondere bijstand maken deel uit van het armoedebudget. Het afgelopen jaar zijn de kosten voor bijzondere bijstand voor bewindvoering gestegen en ook de inrichtingskosten voor statushouders stijgen in verband met de landelijke ontwikkelingen. Deze kosten zijn in onderstaande tabellen meegenomen voor het totaaloverzicht van het budget voor het armoedebeleid. De voorstellen om de bewindvoeringskosten terug te dringen en hoe om te gaan met de inrichtingskosten voor statushouders worden de komende periode besproken.

Het budget voor het armoedebeleid staan hieronder aangegeven per gemeente. De kosten zijn gebaseerd op het huidige bereik van de voorzieningen.

Maassluis

Gemeente Maassluis	2015		2016	2017	2018	2019
	begroot	realisatie	begroot	begroot	begroot	begroot
Verstrekkings bijzondere bijstand	€ 743.805	€ 892.491	€ 743.805	€ 743.805	€ 743.805	€ 743.805
Subsidies en overige verstrekkingen (RD pas)	€ 189.848	€ 197.355	€ 131.848	€ 131.848	€ 131.848	€ 131.848
af: terugvordering	-€ 40.000	-€ 42.960	-€ 40.000	-€ 40.000	-€ 40.000	-€ 40.000
Beschikbare middelen	€ 893.653	€ 1.046.886	€ 835.653	€ 835.653	€ 835.653	€ 835.653
<i>Voorstellen autonome ontwikkeling (begrotingsrichtlijnen SOW 2017-2020)</i>						
extra budget inrichtingskosten statushouders			€ 21.330	€ 21.330	€ 21.330	€ 21.330
extra budget verstrekkingen bijzondere bijstand				€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
<i>Voorstellen nieuw beleid (voorstellen tbv kadernota gemeente 2017-2020)</i>						
verhogen inkomensgrens voor maatschappelijke participatie kinderen				€ 36.000	€ 36.000	€ 36.000
verhogen inkomensgrens voor CAV				€ 67.000	€ 67.000	€ 67.000
AF: verschuiven van prioriteiten binnen huidig armoedebeleid				- € 103.000	- € 103.000	- € 103.000
extra budget inrichtingskosten statushouders (t.o.v. begroting)				€ 74.000	€ 74.000	€ 74.000
AF: besluit gemeente op geen nieuw beleid inrichtingskosten statushouders				- € 74.000	- € 74.000	- € 74.000
Totaal			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Stelpost armoedebeleid 2016 - 2020			€ 80.700	€ 80.700	€ 80.700	€ 80.700
Benodigde middelen			€ 937.683	€ 1.087.683	€ 1.087.683	€ 1.087.683
<i>middelen zijn exclusief kwijtscheldingsregeling</i>			€ 294.935	€ 294.935	€ 294.935	€ 294.935

Vlaardingen

Gemeente Vlaardingen	2015		2016	2017	2018	2019
	begroot	realisatie	begroot	begroot	begroot	begroot
Verstrekingen bijzondere bijstand	€ 1.850.500	€ 1.897.374	€ 1.850.500	€ 1.850.500	€ 1.850.500	€ 1.850.500
Subsidies en overige verstrekingen (projecten en RD pas)	€ 270.141	€ 198.337	€ 270.141	€ 270.141	€ 270.141	€ 270.141
af: terugvordering	-€ 90.000	-€ 117.658	-€ 90.000	-€ 90.000	-€ 90.000	-€ 90.000
Beschikbare middelen	€ 2.030.641	€ 1.978.053	€ 2.030.641	€ 2.030.641	€ 2.030.641	€ 2.030.641
<i>Voorstellen autonome ontwikkeling (begrotingsrichtlijnen SOW 2017-2020)</i>						
extra budget inrichtingskosten statushouders			€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
<i>Voorstellen nieuw beleid (voorstellen tbv kadernota gemeente 2017-2020)</i>						
verhogen inkomensgrens voor maatschappelijke participatie kinderen				€ 46.000	€ 46.000	€ 46.000
verhogen inkomensgrens voor CAV				€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000
AF: verschuiven van prioriteiten binnen huidig armoedebeleid				- € 156.000	- € 156.000	- € 156.000
extra budget inrichtingskosten statushouders (boven bestaand budget 2016 53.300)				€ 282.500	€ 282.500	€ 282.500
Totaal (stelpost beschikbaar €250.000 2016-2020)				€ 282.500	€ 282.500	€ 282.500
Benodigde middelen			€ 2.046.641	€ 2.329.141	€ 2.329.141	€ 2.329.141
<i>middelen zijn exclusief kwijtscheldingsregeling</i>			<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>

Schiedam

Gemeente Schiedam	2015		2016	2017	2018	2019
	begroot	realisatie	begroot	begroot	begroot	begroot
Verstrekkings bijzondere bijstand (incl zorgverzekering en rotterdampas)	€ 1.966.000	€ 1.950.190	€ 1.966.000	€ 1.966.000	€ 1.966.000	€ 1.966.000
Subsidies en overige verstrekkingen (subsidie en OV)	€ 977.501	€ 1.180.169	€ 665.636	€ 665.636	€ 281.909	€ 142.000
af: terugvordering	-€ 100.000	-€ 109.902	-€ 100.000	-€ 100.000	-€ 100.000	-€ 100.000
Beschikbare middelen	€ 2.843.501	€ 3.020.457	€ 2.531.636	€ 2.531.636	€ 2.147.909	€ 2.008.000
<i>Voorstellen autonome ontwikkeling (begrotingsrichtlijnen SOW 2017-2020)</i>						
extra budget inrichtingskosten statushouders (subsidie)			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Voorstellen nieuw beleid (voorstellen tbv kadernota gemeente 2017-2020)</i>						
verhogen inkomensgrens voor maatschappelijke participatie kinderen				€ 0	€ 0	€ 0
verhogen inkomensgrens voor CAV				€ 115.000	€ 115.000	€ 115.000
AF: verschuiven van prioriteiten binnen huidig armoedebeleid				- € 115.000	- € 115.000	- € 115.000
extra budget inrichtingskosten statushouders incl huur/kachel (subsidieplafond)				<u>€ 254.000</u>	<u>€ 254.000</u>	<u>€ 254.000</u>
Benodigde middelen			€ 2.785.636	€ 2.785.636	2.401.909	€ 2.262.000
<i>middelen zijn exclusief kwijtscheldingsregeling</i>			<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>

Hoofstuk 9 Evaluatie

Het vernieuwde armoedebeleid beslaat meerdere jaren, van 2016 tot en met 2019. Het is een dynamisch beleid waarbij we steeds alert zijn op signalen over de voortgang. Onze maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en de doelgroep zelf spelen hierbij een belangrijke rol. Zij kunnen het beste aangeven of de inzet daadwerkelijk helpt. Daarnaast blijven we de ontwikkelingen in de samenleving actief volgen, zodat we daarop kunnen inspelen.

Activiteitenplan

Na vaststelling van het beleid in de gemeenteraden van Maassluis, Vlaardingen en Schiedam, in mei 2016, worden de activiteiten uitgewerkt in een activiteitenplan. Via die acties wordt het vernieuwd minimabeleid fasegewijs ingevoerd. Per nieuw in te zetten samenwerkingsverband, onderzoek of activiteit bepalen we ook de wijze van evaluatie. Dit geeft ons de mogelijkheid om het vernieuwd armoedebeleid tussentijds te evalueren en zonodig bij te stellen.

In bijlage 4 geven we een overzicht van de verschillen in het huidige en vernieuwd armoedebeleid. Deze verschillen zijn gebaseerd op de te verwachten veranderingen. Aangezien het activiteitenplan nog in ontwikkeling is, kunnen de verschillen anders uitpakken dan hier staan weergegeven.

Het vernieuwd armoedebeleid als geheel, willen we in 2019 evalueren door middel van een gezamenlijke minima-effectrapportage.

Tot slot

Armoede is een breed vraagstuk dat de gemeenten niet alleen kunnen aanpakken. De kracht van het vernieuwd armoedebeleid ligt in de samenwerkingen die we aangaan. Samenwerkingsverbanden vormen kost tijd en het is belangrijk dat we hierin blijven investeren. Zo kunnen we nieuwe kansen grijpen en bestaande allianties in stand houden en versterken. Daarmee zijn we het afgelopen jaar begonnen, en willen we de komende jaren voortzetten. Want alleen staan we samen sterk tegen armoede!

Bijlage 1 Maatschappelijk aanbesteden

Maatschappelijk aanbesteden is een nieuwe manier om inwoners van gemeenten en maatschappelijke partners bij beleid en uitvoering te betrekken. Bij maatschappelijk aanbesteden gaat het om het (deels) overdragen van publieke taken waarvoor de overheid eindverantwoordelijk is aan (combinaties van) bewoners, (sociaal) ondernemers en maatschappelijke instellingen.

Maatschappelijk aanbesteden is een manier om deze overdracht van taken en verantwoordelijkheden op een verantwoorde manier te laten verlopen. Voorbeelden zijn buurthuizen, de wijkbibliotheek, sporthallen en -velden, speelplaatsen, dagbesteding voor kwetsbare groepen, begeleiding naar werk, parkonderhoud, veiligheid, (welzijns)activiteiten voor allerlei doelgroepen en zwembaden. Het woord 'aangeboden' verwijst naar verzakelijking, van concurrerende alternatieven zonder dat sprake hoeft te zijn van het daadwerkelijk in de markt zetten van een opdracht (klassiek aanbesteden). De maatschappelijke waarde van activiteiten staat centraal en niet de economische waarde daarvan. Het betreft het overhevelen van taken waar de overheid verantwoordelijk voor is en waarvoor de overheid kaders opstelt.

De afgelopen jaren hebben overheden, onder druk van Europese regelgeving, veel energie gestoken in het aanbesteden van (publieke) taken via complexe procedures. Zo zijn het lokale of regionale openbaar vervoer en delen van de thuiszorg aanbesteed. Vaak werd, vanwege beperkte middelen, geprobeerd om via concurrentie tussen aanbieders meer waar te krijgen voor zo min mogelijk geld. Gevraagde prestaties werden tot in detail in bestekken uitgeschreven op prestatieniveau.

Partijen in maatschappelijk aanbesteden

Bij maatschappelijk aanbesteden verschuift het gevoel van eigenaarschap echter naar de samenleving. Daarbij ligt de focus op samenwerking in een nieuwe rolverdeling in plaats van concurrentie, vanuit de gedachte dat voor veel complexe vraagstukken meerdere partijen nodig zijn. Maar uiteraard kan het soms ook gaan om één partij die een concrete taak overneemt. Partners benutten elkaars kwaliteiten voor een samenhangende oplossing.

Maatschappelijk aanbesteden en wet-en regelgeving

Maatschappelijk aanbesteden is niet specifiek vastgelegd in wet- en regelgeving. Het is uiteraard wel, indien het een uitvraag van de overheid betreft, onderhevig aan wet- en regelgeving op het gebied van aanbesteden en subsidiëren. Het gaat tenslotte om partijen in de samenleving met inzet van geld en/of middelen te vragen om een inspanning en/of prestatie te leveren.

Ontwikkelingen in de samenleving en maatschappelijk aanbesteden

Maatschappelijk aanbesteden past bij een aantal ontwikkelingen.

- In collegeprogramma's komt het belang van de inzet van burgers en het ruimte geven aan initiatieven meer en meer terug.
- Door de decentralisaties verschuift veel macht naar gemeenten.
- Er moet overal worden bezuinigd.
- Het aantal sociale ondernemingen neemt toe.
- De kaders voor aanbesteden zijn in beweging, relevant voor maatschappelijk aanbesteden is de Right to Challenge paragraaf in de Wmo en de EMVI (Economisch meest voordelige inschrijving) richtlijn in de Aanbestedingswet.
- De inzet van vrijwilligers en formele organisaties verstrengelen meer en meer.
- Bij veel gemeenten leeft de wens om af te komen van het subsidiedenken.
- In buurten met veel armoede en hoge werkloosheidscijfers groeit de wens om geld in de buurt te houden.

Aandachtspunten voor inkopers in maatschappelijk aanbesteden

De wereld van gemeentelijke beleidsmakers, met doelen als vormgeven aan de participatiesamenleving, en die van inkopers bij gemeenten zijn nog teveel gescheiden. Er is onvoldoende inzicht in wat maatschappelijk aanbesteden betekent voor subsidie- en inkooptrajecten. Vragen die voor inkopers van belang kunnen zijn:

- Is het wenselijk dat er concurrentie tussen partijen ontstaat?
- Gaat het om output of outcome?
- Gaat het alleen om de inzet van bewoners en sociaal ondernemers of spelen traditionele partijen ook een rol?
- Moet er gezamenlijk nog een doel worden vastgesteld of is die al helder? Wordt er subsidie verstrekt of worden diensten ingekocht?
- Hoe wordt de voortgang de projecten gemonitord?

Wie kiest voor maatschappelijk aanbesteden, moet besluiten rond de uitvraag, procedure, overeenkomst en bekostiging juridisch onderbouwen. Dat voorkomt nare verrassingen achteraf. Bovendien moeten keuzes gemotiveerd zijn. De procedure en contractvorm moeten passen bij de vraag en opgave. De contractvorm kan privaatrechtelijk (overeenkomst) of publiekrechtelijk (subsidie) zijn.

Bijlage 2 Verschillen huidige minimaregelingen MVS

De gemeenten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam hebben op dit moment nog verschillen in de minimaregelingen die per gemeente verstrekt worden. Deze meeste minimaregelingen zijn in de drie gemeenten gelijk, met uitzondering van de Regeling Maatschappelijke Participatie Kinderen, de regeling Vrij Reizen Schiedam en een klein verschil in de Collectieve aanvullende ziektekostenregeling.

Regeling Maatschappelijke participatie kinderen MVS

De activiteiten van de regeling Maatschappelijke Participatie Kinderen bestaat uit een aantal activiteiten die in de drie gemeenten **hetzelfde** zijn:

- lidmaatschappen voor sportvereniging
- lidmaatschap cultuurverenigingen en muzieklessen
- schoolkosten, zoals ouderbijdrage en werkweken
- computer voor brugklasser - Maassluis, Vlaardingen en Schiedam

Daarnaast zijn er een aantal activiteiten die **lokaal verschillen**:

- Verjaardagsdoos voor kinderen tot 12 jaar - Maassluis.
- Tegemoetkoming voor zwemdiploma's - Maassluis
- Peuterspeelzaalregeling - Vlaardingen
- Educatief tijdschrift - Vlaardingen

In onderstaande tabel staan de activiteiten op een rij, inclusief de tegemoetkomingen die worden verstrekt.

	Maassluis	Vlaardingen	Schiedam
Dezelfde activiteiten:			
Schoolkosten/werkweek/sport en cultuur	€340 (4-11 jr) €356 (12-18 jr)	€175 (4-11 jr) €350 (12-18 jr)	€280 (4-11 jr) €330 (12-18 jr)
Lokale verschillen:			
- Computer voor brugklasser	€500	€500	€500
- Internetaansluiting/randapp.	€200	€120	-
Peuterspeelzaal	-	2 dagdelen	-
Verjaardagsdoos	€20,-	-	-
Zwemles	Daadwerkelijke kosten, minus eigen bijdragen*	-	-

* De eigen bijdrage voor zwemles is €100,-. Na behalen van het zwemdiploma krijgt de persoon €50 (A), €75 (B) of €100 (C) terug.

In Maassluis is het bedrag opgebouwd uit:

- sport en cultuur €150
- schoolwerkweken €106
- schoolkosten €84 (4-11jaar) en €100 (12-18 jaar)

Vlaardingen heeft bewust gekozen voor een totaalbedrag, zodat de iemand zelf kan kiezen aan welke activiteit hij het bedrag wil uitgeven. Dit bedrag kan naar keuze besteed worden aan één of meer onderdelen van de regeling.

In Schiedam is het bedrag opgebouwd uit:

- sport en cultuur €230
- schoolkosten €50 (4-11 jaar) en € 100 (12-18 jaar)

Regeling Vrij Reizen

Schiedam biedt als enige van de drie gemeenten gratis openbaar vervoer aan voor mensen met een inkomen tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Het gaat om openbaar vervoer op de lijnen van de RET.

Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAV)

Voor inwoners van Maassluis, Schiedam en Vlaardingen met een minimuminkomen is er de Collectieve Aanvullende Verzekering ziektekosten (CAV). Deze verzekering wordt door de drie gemeenten aangeboden in samenwerking met DSW Zorgverzekeraar te Schiedam. Zowel Maassluis, Schiedam en Vlaardingen hanteren voor deelname aan de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering een inkomensgrens tot 110% van de toepasselijke bijstandsnorm.

De colleges van Maassluis, Schiedam en Vlaardingen vergoeden ten behoeve van deelnemers aan de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering per maand:

- €9,88 van de premie van de AV-standaard verzekering (is 50% van de premie AV-standaard).
- €9,88 van de premie van de AV-top verzekering

Als een inwoner van Maassluis of Schiedam geen CAV heeft en bijzondere bijstand aanvraagt voor bepaalde medische kosten, geldt de aanvullende verzekering als de voorliggende voorziening. De aanwezigheid van de aanvullende verzekering is een voorwaarde om in aanmerking te komen voor bijzondere bijstand voor bepaalde kosten. De hoogte van de bijzondere bijstand (bij toewijzing) is gelijk aan de vergoedingen die DSW Zorgverzekeraar uitkeert in het kader van de CAV.

Het beleid van Vlaardingen verschilt op dit punt. Inwoners van Vlaardingen die elders aanvullend verzekerd zijn dan bij DSW, komen niet in aanmerking voor bijzondere bijstand voor medische kosten die vergoed worden via de CAV. Alleen via de CAV bij DSW is een tegemoetkoming in deze zorgkosten mogelijk voor inwoners uit Vlaardingen.

Bijlage 3 Minima-effectrapportages 2016

3.a. Minima-effectrapportage Maassluis 2016

3.b. Minima-effectrapportage Vlaardingen 2016

3.c. Minima-effectrapportage Schiedam 2016

Bijlage 4 Verschillen huidig en vernieuwd armoedebeleid MVS

Invulling huidig armoedebeleid MVS	Invulling vernieuwd armoedebeleid
Algemene minimaregelingen	Maatwerkvoorzieningen in de wijken
Uitvoering minimaregelingen door gemeenten	Uitvoering voorzieningen door maatschappelijke organisaties
Steeds opnieuw bewijsstukken overleggen bij aanvragen minimaregelingen	Enmalig overleggen van bewijsstukken ivm centrale digitale toegang tot de voorzieningen (incl. pas voor minima)
Algemene toekenning minimaregelingen	Inzet op life events
Generale benadering cliënten	Individuele benadering cliënten
Smalle inzet van ervaringsdeskundigen	Brede inzet van ervaringsdeskundigen
Inkomensgrens regeling Maatschappelijke participatie kinderen 110% Inkomensgrens CAV 110%	Inkomensgrens regeling Maatschappelijke participatie kinderen 120% Inkomensgrens CAV 120%
Samenwerking Sociaal Domein en wijkteams	Co-creatie interventies Sociaal Domein en Wijkteams